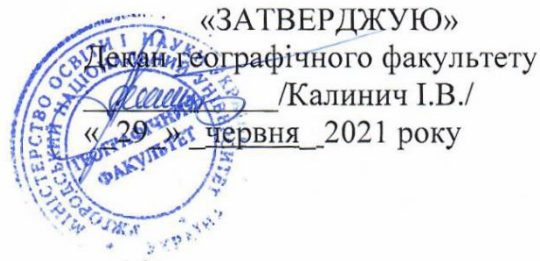

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Економічна і соціальна географія України
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 «Освіта/Педагогіка» 014 «Середня освіта»
Викладачі курсу	Славик Роман Володимирович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	roman.slavik@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=845
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	Кредити / загальна кількість годин - 5/150
Обсяг курсу	Кількість годин аудиторних - 74, лекцій - 48, практичних - 26, СРС - 76
Формат курсу	Очний, комбінований.....
Анотація до курсу	Курс спрямований на всебічне ознайомлення студентів з особливостями державної території і кордонів України, суспільно-географічними параметрами адміністративно-територіального устрою держави, галузевою та територіальною структурою її господарства. Значна увага приділяється формуванню в студентів-географів цілісної системи знань щодо сучасної економіко-географічної ситуації та України та аналізу тенденцій її розвитку. Розглядаються районні соціально-економічні відмінності та проблеми збалансованого регіонального розвитку.
Ключові слова	Географія, господарство, ресурсний потенціал, інфраструктура, промисловість України, агропромисловий комплекс, зовнішньоекономічна діяльність України, суспільно-географічний район.
Мета та цілі курсу	<p>Мета викладання дисципліни – вивчити матеріали про суспільно-географічне положення держави, природно-ресурсний потенціал розвитку її господарства і життєдіяльності населення, сучасні проблеми і перспективи народонаселення, розвиток і розміщення провідних галузей і міжгалузевих комплексів, суспільно-географічні райони, зовнішні зв'язки України.</p> <p>Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей:</p> <p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>

	<p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Фахових компетентностей:</p> <p>ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.</p> <p>ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).</p> <p>ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.</p> <p>Предметних компетентностей:</p> <p>ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p>ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).</p> <p>ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.</p> <p>ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.</p> <p>ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.</p> <p>ПК 7. Здатність реалізовувати краснзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.</p>
<p>Пререквізити курсу</p>	<p>Навчальна програма дисципліни націлює на проведення 24 лекційних і 13 практичних занять, які тісно пов'язані між собою. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Основи суспільної географії», «Фізична географія та природно-ресурсний потенціал України», «Географія населення з основами демографії», «Земельні ресурси України», «Історична географія з основами етнографії».</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Компетенції, якими має оволодіти студент в процесі вивчення дисципліни (РН 1, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24)</p> <p>Знання. Предмет, зміст і методи економічної і соціальної географії України. Знання особливостей суспільно-географічного положення України і його вплив на розвиток її економіки; природно-ресурсного потенціалу держави і проблем його освоєння; характеристик народу України, демографічних проблем і перспектив; територіальної організації господарства держави і її окремих регіонів.</p> <p>Уміння. Аналіз загальних закономірностей та регіональної диференціації економічних і соціальних процесів в Україні. Вміння</p>

	давати оцінку сучасного суспільно-географічного положення України та її природно-ресурсного потенціалу; викреслювати статево-вікову піраміду населення України і описувати її; характеризувати розвиток і розміщення провідних галузей і міжгалузевих комплексів і економічних регіонів; складати картосхеми та економіко- і соціально-географічні характеристики окремих регіонів України.
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.</p> <p>На практичних заняттях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті; - проводиться дискусійне обговорення проблемних питань; - задаються провокаційні питання; - розв'язання ситуаційних завдань.
Необхідне обладнання	Карти, проектор, ПК.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі оцінювання усних відповідей, виконаних практичних завдань і самостійних робіт.</p> <p>Контроль самостійної роботи проводиться:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з лекційного матеріалу – шляхом усного опитування та виступів на семінарських заняттях; - з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань. <p>Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.</p> <p>Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):</p> <ul style="list-style-type: none"> 0% – завдання не виконано; 40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало; 60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог; 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру; 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.
Підсумковий контроль, форма	<p>Поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях та розв'язування задач.</p> <p>Модульний контроль: у формі контрольної роботи за темами змістовних модулів.</p> <p>Підсумковий контроль: залік у формі усної перевірки знань – відповідей на питання.</p>
Зміст курсу	<p>Тема 1. Основи соціально-економічної географії України</p> <p>Тема 2. Природні ресурси України</p> <p>Тема 3. Населення України</p> <p>Тема 4. Господарство України. Паливно-енергетичний комплекс</p> <p>Тема 5. Металургійний та машинобудівний комплекс України</p> <p>Тема 6. Хімічний, лісовиробничий та будівельний комплекс України</p> <p>Тема 7. Легка та харчова промисловість України</p> <p>Тема 8. Агропромисловий комплекс України</p>

	<p>Тема 9. Транспортний комплекс та соціальна сфера України</p> <p>Тема 10. Міжнародні економічні зв'язки України</p> <p>Тема 11. Комплексна характеристика Донецького та Придніпровського суспільно-географічного району</p> <p>Тема 12. Комплексна характеристика Північно-Східного та Столичного суспільно-географічного району</p> <p>Тема 13. Комплексна характеристика Причорноморського суспільно-географічного району</p> <p>Тема 14. Комплексна характеристика Центрального суспільно-географічного району</p> <p>Тема 15. Комплексна характеристика Північно-Західного та Подільського суспільно-географічного району</p> <p>Тема 16. Комплексна характеристика Карпатського суспільно-географічного району</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с. 2. Мезенцева, Н. І. Економічна і соціальна географія України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев : навчально-методичний посібник. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2010. – 239 с. 3. Соціально-економічна географія України / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 2000. – 680 с. 4. Данилишин Б.М., Куценко В.М. Куценко В.І., Ліанова Е.М., Бандур С.І. «Гуманітарна сфера України: проблеми і шляхи реформування». – К: 2000 5. Дністрянський М.С. Етнополітична географія України: проблеми, теорії, методології, практики. Львів. – 2006 <p style="text-align: center;">Допоміжна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Дністрянський М. С. Політична географія України. Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с. 7. Дністрянський М. С. Геополітика: Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с. 8. Заставний Ф. Д. Демографічні втрати населення України. Голодомори, війни, еміграції. – Львів: видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 130 с. 9. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «Економічна та соціальна географія України» / для студентів спеціальностей 106 Географія; 014 Середня освіта /, - Ужгород: ДВНЗ “УжНУ”, 2020 – 49 с.
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>Підручники для вивчення навчальної дисципліни:</p> <p>http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Econ&SocGeogr(2).pdf</p> <p>https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/%D0%9C%D0%B5%D1%82-%D0%BA%D0%B0-%D0%95%D0%BA-%D1%96-%D1%81%D0%BE%D1%86-%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-2018-%D0%97%D0%B0%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5.pdf</p> <p>http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-</p>

	<p>%D0%9D%D1%94%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C-%D0%95%D0%A1%D0%93%D0%A3.pdf</p> <p>Освітні портали: http://www.geograf.com.ua/human http://portal.choippo.edu.ua/?page_id=9 http://geografica.net.ua/</p>
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет економічної та соціальної географії України. Значення курсу. 2. Структура та завдання курсу «Економічна і соціальна географія України». 3. Роль і місце України у світовому господарстві і господарстві Європи. 4. Формування території держави. 5. Сучасний державний та адміністративно-територіальний устрій, форма правління. 6. Оцінка сучасного сусп.-географічного положення України. 7. Розміри території, її конфігурація і компактність з точки зору господарського розвитку. 8. Основні міждержавні транспортні магістралі. 9. Господарський потенціал суміжних країн. 10. Геополітичні аспекти взаємодії з іншими державами. 11. Еколого-географічне положення. 12. Сутність та структура ПРП. 13. Мінерально-сировинні ресурси. 14. Земельні ресурси. Структура землекористування. 15. Водні ресурси. Водогосподарський баланс. 16. Лісові ресурси. Оцінка лісистості території. 17. Рекреаційні ресурси. 18. Географічні проблеми раціонального природокористування. 19. Сучасні тенденції розвитку демографічних процесів в Україні та їх регіональні відміни. 20. Міське та сільське населення України, його динаміка та особливості формування. 21. Трудові ресурси, їх суть та види зайнятості. 22. Раціональне використання трудових ресурсів. Безробіття. Ринок праці. 23. Національний та етнічний склад населення. 24. Георелігійна ситуація в Україні. 25. Загальна характеристика господарства країни. 26. Загальна характеристика промислового розвитку країни. 27. Паливно-енергетичний комплекс. 28. Вугільна промисловість. 29. Нафтова промисловість України 30. Газова промисловість. 31. Електроенергетика. 32. Господарське значення і структура. 33. Чорна металургія. 34. Кольорова металургія. 35. Роль машинобудування в економічному розвитку країни. 36. Галузева і територіальна структура машино-будівного комплексу в Україні. 37. Проблеми і перспективи розвитку галузі. 38. Господарське значення, структура та особливості розміщення галузей хімічної індустрії. Сировинна база. 39. Гірничо-хімічна промисловість, основна хімія і лакофарбова

- промисловість.
40. Нафтохімічна та гумотехнічна промисловість України.
 41. Розвиток хіміко-фармацевтичної промисловості.
 42. Проблеми розвитку хімічного комплексу.
 43. Особливості сировинної бази та структура лісовиробничого комплексу України.
 44. Лісогосподарський підкомплекс.
 45. Склад і особливості розміщення деревообробної промисловості.
 46. Целюлозно-паперова промисловість.
 47. Лісохімічний підкомплекс.
 48. Територіальна організація та основні напрями розвитку лісовиробничого комплексу.
 49. Структура будівельно-промислового комплексу України
 50. Сировинна база будівельно-промислового комплексу України.
 51. Особливості розміщення та розвитку основних галузей будівельно-промислового комплексу України.
 52. Склад легкої промисловості та її значення.
 53. Особливості розміщення галузей легкої промисловості.
 54. Територіальна організація текстильної промисловості.
 55. Швейна промисловість та її розміщення.
 56. Сировинна база й основні центри шкіряно-взуттєвої промисловості.
 57. Хутрова галузь.
 58. Проблеми і перспективи розвитку легкої промисловості.
 59. Харчова промисловість України
 60. Господарське значення АПК. Структура комплексу.
 61. Сільське господарство та особливості його розміщення.
 62. Територіальна структура АПК.
 63. Значення, функція і структура транспорту.
 64. Поняття “транспортна система”, її зміст.
 65. Загальна характеристика основних видів транспорту: залізничного, автомобільного, морського, річкового, трубопровідного та авіаційного.
 66. Соціальна сфера
 67. Міжнародні економічні зв'язки. Їх. значення.
 68. Форми ЗЕД. ЗТ. Спільне підприємництво.
 69. Кредитно-фінансові зв'язки. Надання різноманітних видів послуг.
 70. Єврорегіони. Спеціальні економічні зони.
 71. Суспільно-географічне районування України: сучасний стан.
 72. Столичний СГР.
 73. Донецький СГР.
 74. Придніпровський СГР.
 75. Центральний СГР.
 76. Подільський СГР.
 77. Причорноморський СГР.
 78. Північно-Східний СГР.
 79. Карпатський СГР.
 80. Північно-Західний СГР.